

ERDEM GÜNDEM

ERDEM KOLEJİ GAZETE VE DERGİ YAZILARI SEÇKİSİ

YIL: 3 SAYI: 36

“Türkçe fermanı” hakikaten Karamanoğlu Mehmed Bey’e mi ait?

Karamanoğlu Mehmed Bey’in 13 Mayıs 1277’de “Bugünden sonra hiç kimse divanda, dergâhta, bargâhta, mecliste ve meydanda Türkçe’den başka dil konuşmayacak” buyuran bir ferman çıkartıp Türkçe’yi “devlet dili” ilân ettiği söylenir ve her 13 Mayıs, senelerden buyana “dil bayramı” olarak kutlanır.

Dün bu bayramın 743. yıldönümüydü, devlet büyükleri mesajlar yayınladılar ve Mehmed Bey’in Alanya’ya yeni dikilen heykelinin de açılışı yapıldı...

Türkoloji’nin büyük isimlerinden olan rahmetli Prof. Şinasi Tekin’e, Karamanoğlu Mehmed Bey’e atfedilen ferman hakkında 1990’ların ortalarında birşeyler sormuştum. Hoca “O iş pek öyle söylendiği gibi değildir...” demiş, sonra “Devrin kaynaklarında teferruatı tam olarak verilmese bile böyle bir ferman bahsediliyor ama Mehmed Bey fermanın neşredildiği tarihte henüz ferman verecek mevkiye değildir. Üstelik fermanın verilmiş sebebi başkadır. Türkçe’yi öne çıkartıp resmî dil yapmak gibi bir heves o asırda sözkonusu olamazdı. Mesele, bürokrasideki İranlı kâtiplerdi. Kâtipler herşeyi Farsça yazıyorlardı ama sadece sıradan halk değil, beylerin çoğu Farsça bilmezdi, devletin başındakiler Farsça ve İlhanlı sistemi ile tutulan vergi kayıtlarını anlamakta zorlanır, maliyenin vaziyetini kayıtlar Türkçe’ye tercüme edildiğinde öğrenebilirlerdi. Fermanın verilme sebebi işte budur, yani hem hesaplara sahip çıkmak, hem de anlamadıkları bir dil vasıtası ile kendilerinden gizli işler çevrilmesine mâni olabilmek” diye uzun uzun anlatmıştı...

Anadolu’nun, özellikle de Konya ile Karaman’ın o devirdeki Türk sâkinlerinin İran taraflarından at üzerinde gelmiş Türkmenler olduğunu ve sadece Türkçe bildiklerini düşündüğünüz takdirde, Şinasi Hoca’nın söylediklerini daha iyi anlayabilirsiniz...

Kaynaklarda isim geçiyor!

Derken aradan birkaç sene geçti ve Türk Tarih Kurumu’nun akademik dergisi “Belleten”in 2000 yılının Nisan’ında çıkan 239. sayısında, Selçuklu tarihçiliğinin son önemli hocalarından birinin, Prof. Dr. Erdoğan Merçil’in 1998’de Viyana’da toplanan bir kongreye tebliğ olarak sunduğu “Türkiye Selçukluları Devrinde Türkçe’nin Resmî Dil Olmasını Kim Kabul Etti?” başlıklı gayet enteresan bir yazısı yayımlandı. Prof. Merçil, 13 Mayıs tarihini 1918’de Prof. Fuad Köprülü’nün ortaya attığını söyledikten sonra ferman meselesinin Selçuklu dönemi kaynaklarında nasıl geçtiğini uzun uzun anlatıyor ve mâlûm fermanın Karamanoğlu Mehmed Bey tarafından verilmesinin mümkün olmadığını söylüyordu.

Kaynaklarda bu konuda yazılanları burada nakletmeme gerek yok; merak duyanlar internete girer ve sözünü ettiğim makaleyi Tarih Kurumu’nun sitesinden hemen indirebilirler...

Şimdi, Prof. Erdoğan Merçil’in vardığı neticeyi biraz daha ayrıntılı şekilde nakledeyim: Merçil, asırlar öncesinin kaynaklarının ferman bahsettiklerini ama kararı Karamanoğlu Mehmed Bey’in değil, Konya’da toplanan ve bir çeşit “hükümet” demek olan “Selçuklu Divanı”nın verdiğini, zaten Mehmed Bey’in o günlerde henüz vezir olmadığını ve vezaret makamına birkaç gün sonra getirildiğini anlatıyor...

Yani fermanın mevcudiyeti doğru ama sahibi tartışmalı!

Karamanlılar’dan hiddetlenmemelerini rica ederek söyleyeceğim: Selçuklu dönemi alanının şu andaki en büyük üstadlarından olan Prof. Merçil’in vardığı neticenin artık dikkate alınması şarttır ve Karamanoğlu Mehmed Bey’in ferman mevzuundaki yeri, yapılacak yeni araştırmaların neticesinde ciddî şekilde tekrar değerlendirilmelidir!

Haber Türk/ Murat Bardakçı- 14.05.20

30 GÜNLÜK DEVRİÂLEM

Pasifik’ten Atlantik’e uzanan 1.8 milyarlık Müslüman âleminde “on bir ayın sultanı” için çok farklı gelenekler var. Devamı, sayfa 2’de...

ZAMANIN RUHU

Her zaman dilimine hâkim bir ruh vardır. İnsanı kavrayan, kuşatan bir ruh hâleti... Devamı, sayfa 3’de...

YAZAR MISIN, YAZMAZ MISIN?

“Başmuharrirler arasında okuma-yazma bilmeyenler de varmış. Bunlar, başkaları tarafından yazılan azılara imza atarlarmış. Devamı, sayfa 4’de...

DİJİTAL, SANATI DÖNÜŞTÜRÜR MÜ?

Virüsün bizi izole ettiği şu dönemde, her gün dinliyoruz ballandıra ballandıra anlatılan fütüristik sektör değişimlerini... Devamı, sayfa 5’de...

8D TEKNOLOJİSİ MÜZİKTE ÇİĞİR AÇACAK

Müzik dünyasında bir süredir bahsi geçen 8D ile ilgili ben de bir süredir araştırmalar yapıyorum. Devamı, sayfa 5’de...

SIRADA AYASOFYA’NIN AÇILMASI VAR!..

Türkiye, dün olduğu gibi bugün de mağribden maşrika, şimâlden cenuba, gün doğumundan gün batımına dek bütün yeryüzü İslâm varlığının vücuttaki başı hükmündedir. Devamı, sayfa 6’da...

SEVGİ KALBİN ALDIĞI NEFESTİR

İnsan sevgiyle bütün ömrünü geçirebilir ama nefretle uzun boylu yaşayamaz. Devamı, sayfa 7’de...

HER SEVDİĞİ ŞEYİ SAKLAYAN KOLEKSİYONER DEĞİLDİR

Kitaplarımdan, özel kütüphanemden, long play’lerimden, CD’lerimden, kalemlerimden söz edince siz koleksiyonersiniz derler. Devamı, sayfa 8’de...

30 GÜNLÜK DEVRİÂLEM

Pasifik'ten Atlantik'e uzanan 1.8 milyarlık Müslüman âleminde 'on bir ayın sultanı' için çok farklı gelenekler var. İşte Endonezya, Fas, Kırgızistan, Tunus, Mısır, Çin, Senegal ve Balkanlar'dan renkli ramazan adetleri...

İslam dininin temel ibadetlerinden olan orucun kuralları her yerde aynı. Ayrıca dünyanın hangi ülkesine giderseniz gidin ramazan, Müslümanlar için oruç ve yardımlaşma ayıdır. Bu ayda kılınan teravih namazının yanı sıra Kuran okuma gibi dini pratikler artar. Ne var ki ramazan etrafında oluşan kültürde, yerel koşullar ve gelenekler doğrudan rol oynar. Örneğin havanın çok sıcak olduğu Arap ülkelerinde ramazanda gündüz uykusu sıra dışı bir durum değildir. Endonezya'da fitre olarak genellikle pirinç dağıtılır. Dolayısıyla "ramazan medeniyeti" deyince bizim gözümüzde Osmanlı'dan miras kalan gelenekler canlansa da aslında Pasifik'ten Atlantik'e uzanan büyük bir kültürel çeşitlilik söz konusu. Elbette tüm bu renkli tabloda dikkat çeken ortak yanlar var. Öncelikle Afrika'dan Çin'e kadar her yerde ramazana özel yemekler, yiyecekler hazırlanıyor. Buna bayram yemeklerini de ekleyebiliriz. Türkiye'de nasıl pide ve güllaç ramazanın değişmez yiyecekleri ise Senegal'de "ramazan şekeri", Arap ülkelerinde "kadayıf dolması" (Türkiye'deki kadayıftan çok farklı), Fas'ta nohutlu-etli "harire çorbası", Özbekistan'da "nişalda tatlısı", Endonezya'da hindistancevizinden yapılan "kolak" böyleymiş. Çin'de ise genellikle "la mien" adı verilen bir tür erişte tercih edilirmiş. Yeri gelmişken, Anadolu'nun pek çok yöresinde ramazana doğru kadınların "erişte kesmek" için toplandığını da söyleyelim.

AYNI SOFRANIN BAŞINDA

İftar sofrasında misafir ağırlamak ve kalabalık iftar, tüm dünyada yaygın bir gelenek. Balkan ülkelerinde ramazan davetleri evin dışına taşar, İslam'ın yayılıp benimsenmesinde önemli rol oynayan dergâhlarda (Bektaşî, Rufai, Halvetî vb) din, dil, ırk farkı gözetilmeden herkese açık iftar sofraları kurulurdu. Evliya Çelebi, bugün Yunanistan'da bulunan "Müslüman, Hıristiyan veya diğer dinlerden herkese minnetsiz sofrası açık" Memi Baba Türbesi'ndeki bir ramazan iftarına bizzat katılmıştır. Aynı gelenek günümüzde Makedonya'da (Ohri, Kalkandelen) sürüyor. İlginç bir şekilde 11 Eylül olaylarından sonra ABD'de ve Avrupa'da yaşayan Müslüman azınlıklar, yaşadıkları toplumlara ve yöneticilere kendilerini daha yakından tanıtmak için benzer bir uygulamaya yöneldiler.

İnsanları sahura kaldırmak için tokmak sallayan davulcuları Ortadoğu'da da duymak mümkün. 80'li yıllarda Fas'ta ramazanın başladığını ilk duyuransa şehirlerdeki siren sesleri olurmuş. Bu ülkede ayrıca iftara az zaman kala oynanan futbol turnuvaları düzenlenirmiş. İslam coğrafyasında yaygın bir başka gelenekse küçük çocukların mahallelerinde dolaşip maniler okuyarak evlerden şeker gibi ikramlar toplaması. Kırgızistan'da buna "Caramazan" adı veriliyor. "Masum, günahsız" olan çocukların bu vesileyle ettikleri duaların kabul olacağına inanılıyor. Bu ülkede ramazan başlamadan önceki günde kabir ziyaretleri yapıp mezarlara mum bırakılması âdetine günümüzde bile rastlamak mümkün. Arife günlerindeyse çamaşır yıkamak, iğne kullanmak ve elbise dikmek hoş karşılanmıyor. Ramazanın en renkli, en cümbüslü yaşandığı ülkelerin başındaysa Endonezya geliyor. Öncelikle nehirlerde arınma amaçlı yıkanma törenleri düzenleniyor. Sokaklardaki karnaval geçitlerinde "Burak"ı (Miraç yolculuğunda Hz. Peygamber'ı taşıyan varlık) andıran "Warak" kuklaları, geceleri de meşaleler taşıyor. Evliya Çelebi bu şenliklerin bir benzerine 17. yüzyılda Mısır'da tanık olmuştur. Bu ülkede ramazan hilalinin görülmesiyle her taraf rengârenk kandillerle fanuslarla donatılır ve bir alay düzenlenirdi. Evliya Çelebi'nin anlattığına göre, "muhtesip gecesi" olarak bilinen bu şenlik yürüyüşüne kadınlar da katıldığı için "kadınlar bayramı" dendiği olurmuş. Hatta yıl boyu heyecanla beklenen bu şenlik o kadar sevilirmiş ki, kadınlar evlenmeyi "bu şenliğe katılmalarına engel olunmaması şartıyla" kabul ederlermiş!

HAYIRLISI OLSUN

Bir de ramazanın "manevi feyzinden ve bereketinden" yararlanmaya yönelik gelenekler var. Örneğin Tunus'ta nişan törenleri en fazla ramazanda gerçekleşiyormuş. Aynı durum erkek çocuklarının sünneti için de geçerli. Hatta sünnet töreninde özellikle ramazanın 27. gecesi (Kadir Gecesi) tercih ediliyor. Ramazan Bayramı'nda kabirlere gidilip dua okunması pek çok ülkede yaygın bir gelenek. Bunun ardından genellikle ailenin büyüklerine gidiliyor. Malezya'daysa geleneksel kıyafetler giyilerek yapılan bu ziyaretlere ayrı bir önem veriliyor: Büyüklerden onlara karşı işlenen hataların affedilmesi istenerek bir tür "helallik" alınıyor.

Hürriyet Gazetesi/Naci Cem Öncel-12.05.20

ZAMANIN RUHU

Her zaman dilimine hâkim bir ruh vardır. İnsanı kavrayan, kuşatan bir ruh hâleti...

Savaşta cephedeki askerin ruh hâli farklıdır, ölünün başında sevdiğini uğurlayan insanın ruh hâli başka. Yokluğun pençesinde sabır yükünü taşımaya kalkan gariban ile, yoksulun yarasına merhem olmaya uzanan el'in ruh hâli farklıdır.

Her yaşanan durumun insana verdiği farklı bir ruh hâli vardır ve her zaman diliminin farklı bir ruhu vardır.

Ramazan Ayı, tabir caizse bütün zamanların ruhu kendisinde cem olan bir aydır.

Rahmet ayıdır Ramazan. Rabbin rahmetine sığınan yüreklerin, O'nun rızasına kavuşmak için kul olmanın idrakine varmaya çalıştığı ve sadece O'nun rızası için, yiyebilecekken yemediği, içebilecekken içmediği, alabilecekken almadığı mübarek rahmet günleri...

Kul olmanın idraki aslında en çok namazda secdeye varıldığında hissedilir. Yaradanın huzurunda eğilen baş, alnını secdeye uzatır ve "ben kulum, ben kulum ve sen de Rabbinsin, senin huzurunda başımı yere serdim, acziyetimle kulluğumu idrak etmeye çalışıyorum" demektedir.

Bütün ibadetlerin temeli insanın kulluğunu idrak edebilmesine, nefsin pençesine düşüp o veya bu şekilde "ilahlık" taslamamasına vasıtaadır.

Oruç ibadeti de bu vasıtalarından birisidir Kul olma yolunda.

"İnsan acizdir, zayıftır, fazla artistlik yapmamalıdır" diye bir söz dolanıp dururdu sosyal medyada. Biraz avami ifade edilmiş ve çok hoşuma giden bir söz.. Aciz, zayıf, Allahın gücü ve kudreti karşısında hiçbir kıymeti olmayan sadece merhametine sığınarak var olabilmeyi gerçekleştiren bir kul'dur insanoğlu.

Fakat zaman zaman elindeki gücünü, zenginliğini, güzelliğini, aklını, yanında yöresindeki kalabalıkları bir şey zannedip, gücünü haklı görür, zayıfı ezer, hak hukuk gözetmez, yeryüzünde fitne ve fesat çıkartarak neticede kendisini "İlah" olarak görmeye başlar.

Askerlerine getirttiği iki kişiden birisine ölüm cezası verip diğerinin yaşamasına izin verdikten sonra "Bakın, birisine hayat verdim, diğerinin hayatını elinden aldım, ben sizin Tanrınızım" diyen Firavunlar, Karun'lar, Nemrutlarla doludur tarih...

Oysa Allah'ın merhameti sonsuz ama gazabı çetindir... O zenginlikte kendisinden üstün kimse olmayan Karun'u bir topal sinekle dehşet bir şekilde yere seren güç Rabbin gücüdür. Firavunu binlerce yıl sonrasında bize ibret için Kızıl Deniz'de

boğduktan sonra olduğu gibi saklayan güç Rabbin gücüdür.

Kim azgınlık yapıp İlahlık taslamışsa sonu hüsrana olmuştur. Dünyayı kendi babasının çiftliği gibi gören, dünyanın her yerinde akan kanın, yaşanan savaşların, sömürü ve işgallerin sorumlusu olan ve sadece güce tapan emperyalist zalim devletlerin bugünkü durumu ibret vericidir. Gözle görülmeyecek kadar küçük bir virüs, o süper denilen güçleri ne hale getirdi. Yaşananların yaptıkları zulümlerin neticesi olduğunun farkına varır ve ibret alırlar duasındayız.

Kul, kulluğun liyakat şartlarına ermekle vazifelidir. Sınırı geçmeye kalkan cezasını çekecektir.

Ramazan merhamet ayıdır. İbadeti emrolunduğu için yapmanın yanında, sebep ve hikmetini düşününce aç olanın açlığını, yok olanın yokluğunu, paylaşmanın zevkini, zayıfa derman olmanın hazzını öğretir bize.

Ramazan Kardeşlik ayıdır. "Komşusu açken tok olmama" ölçüsü her güne şamil bir ölçüyken, bu ayda komşularımızdan başlayarak yakınlarımız, uzakta olan kardeşlerimiz dahil gücümüzün yettiği her kardeşimize elimizi uzatmanın gerekliliğini hatırlatır bir kez daha...

Ramazan gaza ayıdır, Cihat ayıdır. Her şeyden önce nefsimizle yaptığımız hesaplaşma asıl Cihattır.

Nefsin isteklerine karşı Ruhumuzun isteklerini yerine getirmek... Bunun yanında fiilen, Mü'min kulların iman ve ihlasını artırırken küfür soyunun saldırganlığının arttığı bir zaman dilimidir aynı zamanda. Bu yüzden her Ramazan Siyonist çapulcular Filistinli kardeşlerimize saldırır, Doğu Türkistan'da Müslüman Uygur Türklerine zalim Çin tarafından uygulanan vahşet kat be kat artar, Miyammar'dan Keşmir'e, Suriye'den Bağdat'a İslam ve insan düşmanlarının saldırganlığı fazlalaşır.

Rabbim bu mübarek günler hürmetine bizleri affetsin. Rabbim ülkemiz başta olmak üzere bütün Müslümanların kurtuluşuna vesile kılınsın bu günleri. Kul olabilmenin ve kul kalabilmenin idrakına varabilmek ve bunun liyakat şartlarına erebilmek duasıyla...

Milat Gazetesi/Tayyar Tercan- 12.05.20

YAZAR MISIN, YAZMAZ MISIN?

“Başmuharrirler arasında okuma-yazma bilmeyenler de varmış. Bunlar, başkaları tarafından yazılan azılara imza atarlarmış. Habil Âdem, bu ortamda Babîâlî'ye girmiş ve kısa bir süre içinde tutulmuş ve okur-yazar olmayan bazı başmuharrirlerin başmakalelerini yazmaya başlamış ve yüksek ücretler almıştır. Habil Âdem'in bana anlattığına göre, okuma-yazma bilmeyen başmuharrirlerden Baba Tahir'in başmakalelerini Yunus Nadi yazarmış. Kendisi de Mevlanzade Rıfat Bey'in başmakalelerini yazmış. Bu başmakalelere karşılık haftada bir beşbirlik altın almış. Mevlanzade Rıfat imzasıyla çıkan kitapların da yazarı Habil Âdem. Mevlanzade, 'Serbesti' gazetesinin sahibi ve başyazarıdır.”

*

Bu notu gönderen arkadaş, “Bugün de böyleleri var mıdır” diye not düşmüş, sonuna da kocaman bir soru işaretini çengel gibi asmış.

İşte şöyle:

? (Epeyce büyük düşünün bu soru işaretini)

Cevap veriyorum: Yoktur.

Bundan emin olabilirsiniz.

Artık, yazarların hepsi okuma yazma biliyor.

Lâkin şundan da emin olabilirsiniz: İmla bilmeyen yazarların sayısı az değil.

Nokta nereye oturur, virgül nereye gelir, bazıları karıştırıyor nedense.

Yazısını çalakalem yazıp gönderen ve sonra gazeteden bir görevlinin onu elden geçirip bir güzel tertip ettiğini gördük.

Hatta bir gün gönderdiği yazı, o işlemde geçmeden yayımlandı o gazetede.

Yanlışlık işte.

Okuyanların pek çoğu bir şey anlamadı muhtemelen.

Ama biz bir şey anladık.

O anlı şanlı yazarın, imladan bihaber ve cümle kurmaktan aciz olduğunu.

Adam sadece yazarı değil, aynı zamanda yöneticisiydi.

Sanki ikinci Serbesti hadisesi.

*

Bir de şunu gördük:

“Gölge yazarlık” diye bir uygulama var imiş.

Bir nevi aktörlerin dublör kullanması gibi bir şey.

Ünlü birine gazetede yazma teklif ediyorlar.

Adam veya kadın, onur duyduğunu ancak vakti olmadığını söylüyor.

Öyle ya, sahne çalışmaları, albüm çalışmaları, klip çekimleri, film işleri, dışleri de yaptırmak lâzım bu arada...

Yazı dışlerle yazılmayacak ama olsun. O da vakit alan bir iş neticede.

Kolayı var diyorlar. Siz yazmayacaksınız ki.

Nasıl?

Bizim uygun gördüğümüz kalemi kuvvetli biri, sizin imzanızla yazacak.

Yaa...

Yaa... Bir miktar ona ödeme yapacağız, bir miktar size. Tabii sizinki fazla olacak.

E iyiymiş.

İyi tabii. Siz bir marka olarak, isminizi bir anlamda kiraya vermiş oluyorsunuz.

Ya bir sorun olursa?

Yok canım, ne sorunu? Zaten hukukçularımızın da denetiminden geçecek her yazı.

Başıma bir iş açılmasın da. Davayla mavayla uğraşamam, baştan söyleyeyim.

Siz hiç merak etmeyin. İş de açılmaz, dava da. Hatta isterseniz, bir gün önceden yazıyı size 'meyıl' ile göndeririz; bir bakarsınız.

Tamamdır o zaman. Koy sepete. Ne zaman başlıyoruz?

Önce bir sözleşme yapalım. Bir fotoğrafınızı çekelim, birkaç gün içinde başlarız.

Anlaştık.

Bizim için, isminizin gazetemizde yer alması önemli.

Bundan onur duyuyoruz.

Benim için de öyle.

Maksat muhabbet olsun.

Olsun... Dostlar yazarlıkta görsün. Zaten her yerde görüyorlar; gazete de noksan kalmasın.

*

Bu vaziyeti, kendisi de bir 'gölge yazar' olan birinden öğrendim.

Hattâ, bu şekilde yazılmış kitaplar da varmış.

Şu günlerde iki ayrı isme ait kitaplar üzerinde çalışıyormuş.

Ne denir? Kolay gelsin dedim, vedalaştık.

Yeni Şafak Gazetesi/ Mehmet Şeker- 05.05.20

DİJİTAL, SANATI DÖNÜŞTÜRÜR MÜ?

Virüsün bizi izole ettiği şu dönemde, her gün dinliyoruz ballandıra ballandıra anlatılan fütüristtik sektör değişimlerini... Kendi hayatına sıkışmış insanlık, ruhun dışı vurumu olarak sanat ve müzik anlamında bir dönüşüm yaşıyor mu? Belki de dijital, sanatın gerçek hissini yok ediyor! Online açılan müzelerde yapılan gezintilerde o değerli eserleri 'değerli' görebiliyor musunuz? Ya da tişörtüyle size evinden konser veren şarkıcının performansını? Dijital sanat eseri, belki de sanat dünyasının en büyük tartışma alanı. Okul yıllarımızda geleneksel sanat tarihini savunan öğretmenlerimizin etkisiyle ben de dijitalin karşı cephesinde oldum sürekli... Hangi LED ekran Henri Matisse'in canlı renklerini verebilir ya da silikon kinetik heykeller 500 yıl önceki Michelangelo'nun mermer işleme hissini yaşatabilir mi?

Dijital sanat işlerinin, klasikçilere rağmen hızla konumlanacağını herkes farkında... Sanat dönüşecekse, Yoko Ono'nun kıl üzerine eserleriyle ya da banda yapışmış bir muzla olmayacaktı bu!

VAN GOGH STİLİNİ BİLGİSAYARA ÖĞRETEN TÜRK

Dijital sanatta Türkler'in ayak sesleri hiç de azımsanmayacak kadar kuvvetli çıkıyor. Refik Anadolu'nun, Los Angeles'taki Walt Disney binasının cephesi için hazırladığı eser hâlâ konuşuluyor. Son dönem dikkat çeken isimlerden biri de medya artist ekibi Under One Minute... Ekibin görsel yönetmeni Hakan Yılmaz'la iki yıl önce tanıştıktan sonra klasik bakış açımı da katarak eserlerini gözlemlemeye başladım. Görsel anlamda muazzam olan işlerinin sonuncusu 'Animal Carnival in Starry Night' tüm fikrimi değiştirdi. Evet; sanatın geleceği dijitalde!

Yılmaz, Vincent Van Gogh'un bence en önemli yapıtı 'Yıldızlı Geceler' tablosunu hareket ettiren bir eser yapmayı başardı! Bir Fransız'dan önce bunu akıl edip yaptı... Sanatçı, eseri yapmadan önce 'Yıldızlı Geceler'in en başından beri hareket ettiği fikrindeymiş. Ama bu fikri dijitalde döndürmesi hiç kolay olmamış.

Bilgisayara Van Gogh'un stilini kendi simülasyonlarıyla öğrettiği bir algoritma kullanarak başlamış bu çalışmaya. Başlarda tek bir kareyi görmesi bile günler sürmüştü. Bunu yapacak araçlar, işlem gücü ve yapay zekâ konusunda IBM 120 bin dolarlık bir yatırımla destek olmuş. Ev tipi bilgisayarla bunu bitirmesi minimum 10 yıl

sürebilirmiş. Claude Debussy'nin şarkılarını da bilgisayara öğretip, besteci Mehmet Ünal'ın yönetimiyle esere uygulamış. Eserin sınırlı gösteriminde, sanat dünyasından tepkiler çok etkileyici...

Yapay zekâ sanatçıların yerini alacak mı?

Hakan Yılmaz'ı tanıdığım için ve Türk olmasından dolayı bir an olsun 'yanlı' değerlendiriyor muyum diye kendimi sorguladım. Ama bu eser, bugüne kadar gördüğüm en iyi geçmiş-gelecek uygulaması diyebilirim. Peki bunun da ötesi olabilir mi? Bir bilgisayar kendi eserini üretebilir mi? Mesela yapay zekâyâ, Osman Hamdi Bey figürlerinin önünde Şeker Ahmet Paşa'nın natüremortlarının olduğu, Tanburi Cemil Bey'in besteleriyle bir eser kodu versek? Hep kas gücünün yerine geçecek makinaları konuştuk; sizce sanatçıların yerini yapay zekâlar alabilir mi?

Milliyet Gazetesi/ Orkun Bulut 29.04.20

8D TEKNOLOJİSİ MÜZİKTE ÇIĞIR AÇACAK

Müzik dünyasında bir süredir bahsi geçen 8D ile ilgili ben de bir süredir araştırmalar yapıyorum. 'Şimdi nereden çıktı bu 8D?' demeyin. Özellikle son birkaç aydır üst üste bu teknoloji ile yapılan ve paylaşılan müzikler sıkça gelmeye başladı kulağıma. Peki 8D teknolojisi, müzikseverlere nasıl bir tat verecek? Öncelikle şunu belirtmeliyim; eğer müziği sadece melodiden ibaret görmüyor ve dinlediğiniz eserde sesler ve bu seslerin birbiri ile uyumu da sizi ilgilendiriyorsa, işte 8D tam size hitap ediyor demektir.

CANLI SESLER

Sekiz boyutlu bir çalışmadan bahsediyorum. Her enstrümanın verdiği sesi capcanlı bir şekilde dinlemek bu teknoloji ile mümkün. Özellikle iyi bir kulaklık ile müziğin uzağında değil, tam da içinde, ortasında hissediyorsunuz kendinizi. Müzikle ilgilenen birçok dostum, kendi yaptıkları 8D müzikleri yolluyorlar ara sıra. Geçtiğimiz günlerde bu teknolojinin müziğe nasıl adapte edildiğini anlamak için DJ arkadaşım Serdar Ayyıldız ile stüdyosunda bir araya geldim. Bana orada canlı canlı birkaç örnek yapıverdi. Müziğin gelecekte daha birçok teknolojiyle şekilleneceği, tercihler doğrultusunda bu tarz alternatiflerin var olacağı kesin. Ama ben bir müziksever olarak kendi adıma 8D ile tanışmaktan memnunum. Sinema teknolojisi bizi 3D ile tanıştırdığında nasıl bazılarımız buna merak sardık, bazılarımızsa gereksiz bulduk, eminim müziğin 8 boyutlu dinleniyor olmasında da bu durum söz konusu olacaktır.

Sabah Gazetesi/ Hakan Uç- 13.05.20

SIRADA AYASOFYA'NIN AÇILMASI VAR!..

Türkiye, dün olduğu gibi bugün de mağribden maşrika, şimâlden cenuba, gün doğumundan gün batımına dek bütün yeryüzü İslâm varlığının vücuttaki başı hükmündedir. Bu vasfımız şu korona günlerinde yeniden hayat buldu. Allah'a şükür ki güçlenerek yol almaktayız. Türkiye'nin başı ise İstanbul'dur.

Türkiye'yi Türkiye yapan İstanbul'dur. Nâmi diğer, Dersaadet, Dar'ül Hilafe, Âsitane'dir... İstanbul, 29 Mayıs 1453'ten, 29 Mayıs 2020'ye kadar 6 asra yakın bir zamandır sadece Müslüman Türk'ün değil, şuur ve idraki yüksek diğer Müslümanların da alemidir, sembolüdür, remzidir. İstanbul; asırların Payitahtı, cennetmekân Fatih Sultan Mehmed Hân eliyle Şanlı Peygamberin, milletimize ve ümmetimize mübarek bir yâdigârıdır. Medeniyetimizin şâhikaya ulaştığı güzel beldedir...

29 Mayıs 1453'ten 1 Şubat 1935'e kadar Ayasofya Camiî Kebiri, muhteşem İstanbul'un ve devletin, bir numaralı teşrifat, protokol câmiî idi. Müze yapılarak Kur'ân'dan ve cemaatten mahrûm bırakıldığı için 85 yıldır mahzundur. İbâdete kapalı olmasından dolayı mü'min kalbler de kırıktır. Corona-19 salgın hastalığı, sebebiyle bugün diğer câmilerimizde de namaz kılınmıyor. Câmilerin 12 Haziranda ibadete açılacağı ifade edilmekte...

Mâdemki Salgın Savaşı'ndan sonra "hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktır" öyle ise bugün de mülkiyeti Fatih Sultan Mehmed Hân Vakfı'na aid olan Ayasofya Câmiî de ya yaklaşmakta olan 29 Mayıs'ta veya diğer câmilerle birlikte 12 Haziran'da 5 Vakit ibâdete açılmalıdır. Bu karar, verildiğinde Devletin A protokolü ilk cumayı bu mazlûm fakat şanlı mâbedde kılmalıdır. Câmi ibadete açıldığı gibi müze yapılırken yıkılan bahçesinde mevcut olan medreseler ve yıkılan ne varsa onlar da yeniden inşa edilmelidir. Zira, Fethin ertesi günü Hazreti Fatih, orada bugünkü İstanbul Üniversitesinin çekirdeğini teşkil eden medreseler açarak yüksek tahsili başlatmıştı. Turist ve bilet bahanesi yapılamaz. Turist ziyaretine engel hiç bir sebep yoktur. Diğer istedikleri câmilere de gidebilmekteler. Turistler yine biletle ayrı kapıdan ibadete geleneler ayrı kapıdan kabul edilebilir. Farklılık doğacaksa turist, her câmiî biletle ziyaret eder. Şu iyi bilinmeli ki Ayasofya'nın ibadete açılması câmi ihtiyacımızdan değil; Sevgili Peygamberimize -aleyhisselam- olan engin hürmetimiz, İstanbul'un sahibi Sultan Fatih Gaazi Hân'a olan vefa borcumuz ve mağdur edilmiş bir vakfa hakkını teslim etme gereğidir. Bugün Eğitimimizin seçkin kurumları, Fatih Sultan Mehmed Üniversitesi ile Bezmi Âlem Üniversitesi'nin sahibi de adı geçen vakfımızdır. Hakkında konuştuğumuz eser, şüpheli bir imza ile mülk sahibi vakfa rağmen, bu hükmi şahsiyetin, tüzel kişiliğin muvafakati alınmadan bu hâle düşürülmüştür. Temenni ederiz ki

ziyaretçi gelirinden FSM Vakfı'na da hisse ödemesi yapılıyordur.

Şayet bugün şu geçiş dönemi vesilesiyle de bu mutlak hak iade edilmez Ayasofya'da mü'min başlar secdeye gidemezse; Cumhuriyet, bunu yapamazsa yine uzun seneler hasret çekme mecburiyeti hâsıl olabilir.

40 yıla yakın bir zamandır yazıp-anlattık. Hamdolsun Taksim Camiî Şerîfi nihâyet hakikat oldu. Bu 29 Mayıs'ta ibâdete açılabilir. Sırada Ayasofya vardır. Biz küçükken bugün bizim yaptığımız işi yapan muharrirler, sütunlarında "Ayasofya Türk'ün namusudur!" diye yazıyorlardı. Bugün de aynen öyledir. Yüce seciyeli Türk, namusunu çiğnetmez. Ne Şanlı Peygamber Fetih muştusunu, tebşirini Haliç için, Galata Kulesi için, Kız Kulesi için, İstanbul Boğazı için, Bizans surları için, Tekfur Sarayı için yaptılar ve ne de Cihangir Padişah Büyük Fatih, bunlar için baş verip baş aldı. Kızılma, Ayasofya'nın kubbesindeydi. Müjde de kılıç da bunun içindi. Ecdat, 29 Mayıs 1453 Günü surlardan girdikten sonra bu mabede vardı. Ayasofya'nın yıldır yıldır yanan kubbesine uzanıp Kızılma'yı oradan alacakken Kızılma, oradan havalanıp Konstantiniyye el Kübra'ya, Roma'ya yöneldi. Fatih, meçhul seferinde Yakut Kanatlı Türk Kartallarının başında Roma'ya yürürken Gebze'de zehirlenerek şehid edildi.

Ayasofya'nın yeniden câmi olması, pek tabii hakkıdır. Aksi, görüldüğü gibi hukuku çiğnemektir. Bu hizmet, iktidarın, Cumhuriyet'in şimdiye kadarki bütün hizmetlerine denk olur. Çünkü: Hiç şüphe yok ki hem Sevgili Peygamberimizin ve hem de O'nun sevgisine mazhar olmuş Fatih Sultan Muhammed Hân'ın ruhları şâd, gönülleri mesrûr olacaktır...

Türkiye Gazetesi/ Rahim Er-16.05.20

SEVGİ KALBİN ALDIĞI NEFESTİR

İnsan sevgiyle bütün ömrünü geçirebilir ama nefretle uzun boylu yaşayamaz. Nefret insanı yavaş yavaş çürütür, parçalar çünkü. Herkesin birbirini ittiği, birbirinden kuşkulandığı, birbirinden bazen küçük sebeplerle, bazen sebepsizce nefret ettiği bir hayat yaşıyoruz. Herhangi bir işte başarılı olmuş, başarılı olmaya yaklaşmış, hatta bazen sadece başarısız olmamış insanlara durumdan alakasız, abartılı şekilde öfke duyuyoruz. Böyle hikayelerin içimizdeki başarısızlık yaralarını kanıtmasına izin veriyoruz. Bizim gibi olmadığı için, başka bir şeye bağlı yaşadığı, inandığı, kendini başka bir yere ait hissettiği için görünür her yerden yok olup gitmesini istiyoruz insanların.

Sanıyoruz ki insanların sevilecek bir tarafları olmadığı için, kendilerini sevdirecek bir şey yapmadıkları için ısınmıyoruz onlara. Kaç kişi için geçerli olabilir ki bu? Biz onlarca, yüzlerce insandan ürkütücü şekilde nefret ediyoruz. Belli ki içine düştüğümüz bu nefret kuyularını açanlar başkaları değil... Nefret ediyoruz çünkü biz artık hiç kimseyi sevemiyoruz. Başkalarını sevemiyoruz çünkü kendimizle aramız iyi değil... Hayatımızla barışık olamıyoruz, doğduğumuz yerle, içinde yürüdüğümüz hikayeyle, yan yana yaşadığımız insanlarla barışık olamıyoruz. Gençliğimizle, yetişkinliğimizle, yaşlılığımızla, hayatın içinde olduğumuz evreleriyle ve evet, ölümle barışık olamıyoruz. Hayatımızın sevilecek yanlarını bulamıyoruz, hissetmemiz ve derinliğine yaşamamız gereken şeyleri yaşamadan geçiyoruz.

Biz hiç kimseyi, hiçbir şeyi sevemiyoruz, çünkü kendimizi sevemiyoruz. Sevme kabiliyetimizi neredeyse tamamen kaybettik, kaybediyoruz. Temeli çürük binalar gibiyiz, kendimizi sağlam hissetmiyoruz; kuş konsa üstümüze büyük bir gürültüyle çökeriz, yıkılırız sanıyoruz. Bu korku yüzünden kuş bile kondurmuyoruz üstümüze, herkesi can havliyle uzaklaştırmaya, itip kakmaya çalışıyoruz. Hiç kimsenin hayatımızda yer etmesine, kalbimize girmesine, hikayemize nüfuz etmesine izin vermek istemiyoruz, çünkü kaybetmekten korkuyoruz. Çünkü sahip olmazsak, garantiye almazsak, zapturapt altında tutmazsak sevemeyiz sanıyoruz, seversek yaralanırız sanıyoruz, yaralanırsak acı çekeriz sanıyoruz. Yol açacağı hiçbir acının sevmenin içimizde donattığı şenliği gölgeleyemeyeceğini, görünüşte kaybedilen hiçbir şeyin kalplerden düşülmediğini hesap edemiyoruz.

Sevgi bankaya yatırılabilir bir şey değil, kasalarda saklanabilir, kilit altına alınabilir bir şey değil... Bu dünyada sevdiğimiz her şey bizim gibi fani... Ama sevgi bakidir. Elenen toprağın akıp gitmesi ve geride altın parçacıklarının kalması gibi her şey elenir, akar

gider, sevgi o altın parçacıkları gibi daima ışıldar durur. Biz neyin önemli olduğunu unuttuğumuz için eleği kurtarmaya çalışıyor, gözlerimize o ışıltıyı bağışlayacak emeği, gayreti, sabrı göstermeyi göze alamıyoruz.

Sevgi insanı hayatıyla bütünleştirir, nefretse parçalar her şeyi... Biz ahenkle büyümeyi, çoğalmayı, zenginleşmeyi değil, nefretle çürümeyi, parçalanıp un ufak olmayı seçiyoruz.

Nefes alıp vermek neyse insan için, sevmek de o... Sevmeyi başarmadan belki sureta yaşayabilir insan; ama bir hayatı olur mu gerçekten?

“Gerçek: İnsanın özleyebileceği nihai ve en yüksek hedef, sevgidir. O anda, insanın şiirinin ve insan düşünce ve inancının vermesi gereken gizli anlamını kavradım: İnsanın sevgiyle ve sevgi içinde kurtuluşu. Dünyada hiçbir şeyi kalmayan bir insanın, kısa bir an için de olsa, sevdiği insana ilişkin düşüncelerle ne kadar mutlu olabildiğini anladım” diyor Viktor E. Frankl, ‘İnsanın Anlam Arayışı’ kitabında.

Yeni Şafak Gazetesi/ Gökhan Özcan- 14.05.20

SAMSUN’A DOĞRU!

Atatürk’e yakın isimlerden, yazar Yakup Kadri Karaosmanoğlu, bir gün O’na, kendisini en yalnız ve çaresiz hissettiği dönemi sorar. Ne çocukluk günleri, ne savaşlar... Atatürk, hayatında en zor dönemin, “işgal altındaki İstanbul’da kapı kapı dolaşarak insanları milli mücadeleye ikna etmeye çalıştığı” günler olduğunu anlatır. İşgal İstanbul’unda esaretten kurtulmak için başkaldırmaya niyetli o kadar az kişi vardır ki...

Alev Coşkun, “Samsun’dan Önce Bilinmeyen 6 Ay” adlı kitabında o sıkıntılı günleri çok güzel anlatır. Kitaptaki çarpıcı öykülerden birinin kahramanı da yazar Refi Cevad Ulunay’dır. Padişah yanlısı gazeteci Ulunay, Mustafa Kemal Paşa’yı Şişli’deki evinde ziyaret eden ilk basın mensubudur. Ulunay, 4 Şubat 1919 tarihinde yaptığı röportajdan gazeteye döndüğünde, arkadaşları ne konuştuklarını soruyor. Ulunay, “Şu sıralarda Anadolu’ya geçilir, orada teşkilat kurulur, milli mukavemet harekete geçirilirse Fransız’ı da, İngiliz’i de, İtalyan’ı da memleketten kovulur, vatan istiklaline kavuşur, millet de esaretten kurtulmuş. Anladınız mı arkadaşlar. Bu adam deli değil, zirdeliymiş” diyor...

Yıllar sonra, Ulunay’a yanıldığı için pişman olup olmadığı soruluyor. Ulunay’ın yanıtı:

- Hayır, ben haklıydım, herkes benim gibi düşünüyordu. O günlerde öyle düşünen tek adam oydu.

Milliyet Gazetesi/ Melih Aşık-16.05.20

HER SEVDİĞİ ŞEYİ SAKLAYAN KOLEKSİYONER DEĞİLDİR

Kitaplarımdan, özel kütüphanemden, long play'lerimden, CD'lerimden, kalemlerimden söz edince siz koleksiyonersiniz derler.

Okuduklarımı, dinlediklerimi, yazdığım kalemleri biriktiriyorum. Eve kapatılınca bu zevkin benim için kurtarıcı olduğuna karar verdim. Bir köşeye koyduğum kitapları okudum, okur ihmalkârlığımı telafi etmeye çalıştım.

Yıllar önce dinlediğim hatta itiraf edeyim alıp dinlediğim long play'leri çaldım. Onları çalarken, kitapları okurken, dolmakalemimle yazarken onlara anılar da eşlik etti.

İlk ciltli kitabım olan Alfabe'den başlayıp sanal bir geziye çıktım, uğradığım bütün kitapçıları anımsadım, yayınevi ziyaretlerimi zihnimde tazeledim.

Yıllar önce müzik seti getirmenin güçlüğüne, ona kavuşunca duyduğum sevinci düşününce, bugüne bir hatıralar çizgisi çektim.

Hayatı düz bir çizgi değil, başarılarla başarısızlıkların karması bir yumak olarak tanımlamalı, düşünmeli bir arada, ne var ki bellek denilen iyimser organ daha çok güzellikleri canlandırıyor.

Erken emekliliğin olduğu ülkemizde insanlar mutlaka bir meşgale bulmalı, yaratmalı. Sevdiğiniz makaleleri kesip dosyalarsanız, bir fotoğraf albümü yaparsanız, televizyonun bazı programlarını esiri olmadan seyretseniz. Hangi tür müziği severseniz sevin, şimdi kanallardan istediğiniz parçayı, birkaç kişiden dinleyebilirsiniz.

Şerif Antepi'nin çıkardığı "Collection" dergisinin okurlarındanım. 20. yılına vardı. Kutlanacak bir çaba.

Bu dergiyi okursanız, değişik konularda, alanlarda bir koleksiyona başlayacağımızdan şüphem yok.

65 yaşın üstünde olanlar mutlaka kartpostal kullanmışlardır. Birçoğumuz en kısa yollu haberleşme aracını tercih etmişlerdir.

Kartpostal ne zaman başladı?

Turgut Göksoy'un yazısında var:

"Kartpostalın 151 yaşında olduğunu unutmamak gerek. 1869'da Prof. Dr. Emanuel Hermann'ın kapatılmış zarflara konularak gönderilen mektup yerine bir kart üzerine yazılan kısa bir mesajı

göndermenin pratik ve daha ucuz bir yöntem olduğunu öne sürmesi kartpostalın keşfi olarak bilinir."

Koleksiyona başlamanın yaşı da yoktur zamanı da. Dergiyi karıştırırken, yazı araçları arasında eski bir dolmakalemi görünce sevindiğimi söylemeye gerek yok.

ÇOCUKLARI SANATLA EĞİTMEK

Geçenlerde konuştuğum bir yayıncı dostumun söylediğini yineleyebilirim.

En çok istenen çocuk kitapları.

Demek ki çocuklar bu günlerde kitap okuyor. Büyüklerin ilgisi biraz zayıflamış. Evde oturmanın sonucunda mıdır nedir, birçok arkadaşım kitap okuyamadıklarını söyledi, odamda koltuğumun yanında, yatağımın başucunda kitaplar duruyor ama okuyamıyorum diyorlar.

Onlara tavsiyem, polisiye kitaplardan bir seçme yapmaları, zihin açar, okuma ihtiyacını karşılar.

Çocuklar da evde olduklarına göre sanal müze gezmelerini izleyebilirler, hatta bu çalışmalara katılabilirler. Hele rehberli gezileri seveceklerini tahmin ediyordum.

Bu yaz mümkün olmayacak ama geçen yazlarda birçok müze çocuklar için sanat eğitimi veriyorlardı.

Ana-babalar, öğretmenler İKSV'nin (İstanbul Kültür Sanat Vakfı) yayınladığı bir kitaptan yararlanabilirler:

"Erken Çocukluktan Gençliğe: Sanatla Büyümek".

Hazırlayan Prof. Dr. Feyza Çorapçı.

Avrupa'nın en genç nüfuslu ülkesi konumunda bulunan Türkiye'de 0-7 yaş arasındaki çocuklar TÜİK verilerine göre toplam nüfusun % 28'ini oluşturuyor.

Kitap, sanatla uğraşmanın sorgulama, araştırma, hayal gücünü kullanma, yaratıcı ve eleştirel düşünebilme, kendini ifade etme, empati kurma gibi becerileri kazandırma potansiyelini geliştiriyor.

*Koleksiyona başlayın, çocuğunuzla sanatı dost kılın.

Hürriyet Gazetesi/ Doğan Hızlan-15.05.20